

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

Дон О.Я.

студент,

Університет митної справи та фінансів

ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ

Боротьба з корупцією, що охопила останнім часом всю країну здійснюється великою кількістю державних органів, у тому числі і масштабними новоствореними структурами, такими як Національне антикорупційне бюро України.

Впродовж останніх декілька років про боротьбу з корупцією як пріоритетне завдання влади і суспільства говорять звідусіль, проте, чи змінилася ситуація насправді? Навряд чи!

У даній роботі ми проаналізуємо явище політичної корупції як корупції на найвищому рівні та виділимо шляхи протидії.

Актуальність дослідження саме політичної корупції обумовлена її суб'єктною специфікою, оскільки вона притаманна суб'єктам, які формують фундаментальний для всієї державної діяльності чинник – політичну волю, то ступінь ураженості таких суб'єктів корупцією визначає сутність і зміст державної політики в усіх суспільних сферах.

Політичну корупцію можна охарактеризувати як нелегітимне використання учасниками політичного процесу та представниками органів публічної адміністрації їх можливостей та повноважень з метою отримання особистих чи групових вигод (як матеріальних, так і не матеріальних).

Для з'ясування сутності політичної корупції необхідно охарактеризувати основні риси цього соціально-політичного явища.

Одразу необхідно відзначити, що корупція в Україні носить тотальний, всеохоплюючий характер, а тому характерна для всіх рівнів: найвищого (політичного), регіонального та локального.

Дії політичних корупціонерів є універсальними і стосуються різних сфер суспільного життя, адже вони є особами, які мають значні владні повноваження, широке коло знайомств і перебувають у полі дії різного роду мереж політичного впливу.

Поняття політичної корупції тісно пов'язане з поняттям «клієнтизм», що являє собою мережу таких суспільних відносин, за яких особиста вірність патрону важить більше, ніж сучасні демократичні шляхи прийняття рішень та професіоналізм державних бюрократій. У свою чергу, клієнтистські структури в Україні пов'язані з попередньою комуністичною номенклатурою, але розвиток реальних соціально-економічних процесів створює такі рівні та

форми клієнтизму, які зосереджені в державних органах влади і відмінні від тих, що існували за попереднього режиму.

Політична корупція має обмежене коло осіб, які з нею безпосередньо стикаються (і як об'єкт, і як суб'єкт корупційного діяння), що посилює її латентність. Можна зробити висновок, що політична корупція бере свій початок переважно у вищих політичних колах, відповідно вона не є елементом повсякденного практичного досвіду переважної більшості українських громадян.

Також, слід відзначити, що на відміну від «звичайної», політична корупція майже легітимна як в оцінках громадської думки, так і в політичних колах. У контексті досить поширеного розуміння політики як «брудної справи» громадськість сприймає політичну корупцію як невід'ємну складову цього «бруду» і далеко не завжди ставиться до неї як до суспільно шкідливого явища. Серед політиків легітимність політичної корупції базується на її сприйнятті як органічної частини політичного менеджменту і політичних технологій. З огляду на суб'єктний склад цього явища, політична корупція має прихований та багатоваріантний характер і далеко не завжди є очевидною [1, с. 32].

Окремо, слід зазначити наступну особливість української політичної корупції як нерозмежованість бізнесу і влади; неадекватність відносин між політикою та економікою країни. Якщо традиційно бізнес поділяють на малий, середній та великий, то політика у цьому випадку – дуже великий бізнес.

Україна належить до країн з високим рівнем тінізації економіки. За оцінкою Світового банку понад 50 % від офіційного ВВП країни – кошти тіньової економіки, які недоотримує державний бюджет. Такі кошти «тіньової економіки» є живильним ресурсом для «тіньової політики» та політичної корупції. Тож прикметно, якщо прослідкувати за офіційними даними статистики про рух інвестицій в Україні, то ми виявимо певну цікаву закономірність: найбільший інвестор України – Кіпр. Кіпріоти настільки турбуються про розвиток нашої країни? Навряд чи! Українські бізнес-групи використовуються офшорну юрисдикцію Кіпру для виведення тіньових грошей з уникненням від оподаткування в Україні, а також як надійний сейф для зберігання грошових активів. Такі транзакції щодо виведення грошей з України відбуваються протягом всього часу господарської діяльності, проте інвестування з Кіпру в Україну відбувається лише у передвиборний період. Звичайно, що таке «інвестування» порушує всі приписи виборчого законодавства щодо порядку фінансування політичних кампаній, та головним чином, є тим ресурсом, який забезпечує існування політичної корупції як такої.

Тобто, відбувається «політичне інвестування» із залученням коштів з рахунків компаній офшорних юрисдикцій для купівлі «політичного ресурсу» (підтримка, просування до влади власної партії, певних кандидатів) з подальшим використанням такого ресурсу у власних бізнес цілях. Наприклад, написання, лобіювання, прийняття «потрібного» закону, внесення змін до законів шляхом скасування чи доповнення певних положень та інше.

У державно-владних відносинах, за яких бізнес і влада є неподільними, як на мене, шлях протидії як найбільш ефективний вбачається лише один: активізації потужного громадського антикорупційного руху, до якого мають входити всі правозахисні громадські спілки, громадські організації, діяльність

яких направлена на боротьбу з корупцією, незалежні ЗМІ. В Україні і нині існує велика мережа подібних інститутів громадянського суспільства, проте така система громадського контролю не показала своєї дієвості через відсутність серйозних важелів впливу на владу. Для реалізації кінцевої мети – протидії корупції, необхідне надання таким організаціям офіційного доступу до відомостей, які є предметом громадського контролю на предмет корупційних зловживань. Таке право доступу до інформації, яка не має статусу конфіденційної інформації чи державної таємниці повинно бути закріплено на законодавчому рівні, зокрема шляхом прийняття нової редакції Закону України «Про громадські об'єднання», в якій закріпити обов'язок правоохоронних органів невідкладно реагувати на повідомлення, заяви про корупційні правопорушення.

Список використаних джерел:

1. «Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії». – Центр Разумкова. Національна безпека і охорона. – № 7. – 2009 р. – С. 32.

Кардашевська Г.М.

студентка,

Національний юридичний університет

імені Ярослава Мудрого

НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ОДИН ІЗ ДЕТЕРМІНАНТІВ ЗЛОЧИННОСТІ. ТЕОРІЯ РОЗБИТИХ ВІКОН

Забезпечення законності не відбувається стихійно та вимагає цілеспрямованого впливу на поведінку суб'єктів суспільних відносин. Для успішного впливу на цей процес необхідне не лише знання шляхів реалізації правових норм у суспільстві, а ще й факторів, що впливають на людську поведінку та засобів, за допомогою яких можна забезпечити її відповідність правовим вимогам.

Сьогодні на рівень злочинності в країні впливає велика кількість соціальних факторів, зокрема й навколишнє середовище, яке сприяє не тільки формуванню особи злочинця та виникненню у неї злочинної мотивації, а й зумовлює конкретну життєву ситуацію, за якої існує реальний шанс вчинити злочин.

Для подолання цієї проблеми ще у 80-х рр. ХХ ст. Д. Уілсоном та Д. Келлінгом була розроблена запобіжна теорія «розбитих вікон». Вони стверджували, що злочинність – це неминучий результат відсутності порядку. Якщо хтось розбив вікно в будинку і ніхто не поставив нове, то скоро жодного цілого вікна в будинку не залишиться, а почуття безкарності поширяться на всю вулицю, надсилаючи сигнал всій окрузі. Сигнал, що закликає до вчинення більш тяжких злочинів. Іншими словами, явні ознаки безладу й недотримання прийнятих норм поведінки провокують оточення теж забути про них.

Ця теорія була неодноразово експериментально підтверджена, зокрема соціологами Гронінгенського університету в Нідерландах. Експериментатори